

Isabel de Villena

Isabel de Villena va néixer, segurament a València, el 1430. Va ser filla bastarda d'Enric de Villena, noble castellà de la casa dels Trastàmars. Isabel va ser batejada amb el nom d'Elionor Manuel i va viure des de petita a la cort de Maria de Castella, educant-se dins els ambients aventurers i oberts que envoltaven a Alfons el Magnànim. El 1445 va professar en el convent de la Santíssima Trinitat de les clarisses de València, on seria nomenada abadessa el 1463.

Durant la seua vida religiosa sor Isabel es va guanyar fama de santedat i va reunir al seu voltant un nodrit grup d'escriptors que la veneraven per la seua altura intel·lectual. Isabel de Villena és la primera escriptora amb nom conegut de la literatura catalana. Va morir al mateix convent on va residir quaranta-cinc anys, víctima d'una epidèmia que assolà València l'any 1490.

L'única obra que s'ha conservat d'ella és *Vita Christi*, publicada a València el 1497 per l'abadessa que la va substituir.

Obra: *Vita Christi*

Vita Christi és una vida de Jesucrist escrita amb el propòsit d'il·lustrar les monges del seu convent. La seua originalitat rau en el fet que l'autora és capaç d'omplir-la amb la seua prodigiosa imaginació i el seu punt de vista femení. Així, el que havia de ser una vida de Crist, esdevé en les seues mans la vida de la Mare de Déu: el llibre comença i acaba amb el naixement de la Verge i la seua assumpció al cel.

La senzillesa de l'estil

El que més destaca de l'estil d'Isabel de Villena és la utilització d'un llenguatge senzillíssim. Evita conscientment els cultismes i l'artifici literari, buscant la naturalitat i la facilitat de comprensió per al públic a qui destinava la seua obra.

Contrastant amb les senzilles escenes domèstiques, l'autora frueix descrivint la pompa i la solemnitat del protocol de les cerimònies celestials, recreant-se en la fastuositat de les teles, joies, els menjars i l'escenografia.

S'ha de remarcar també la seua tècnica amplificadora: té una rara habilitat per a redactar capítols sencers del seu llibre a partir d'un sol versicle de l'Evangelí, bastint-ne la resta amb la seua prodigiosa imaginació.

Obra femenina o feminista?

La feminitat va ser triada deliberadament i apareix a cada pàgina:

- Les autèntiques protagonistes del llibre són les dones.
- Hi destaquen alguns detalls tradicionalment atribuïts a l'emotivitat del caràcter femení: la predilecció per l'ús dels diminutius, la magnificació de la maternitat i del tracte afectuós amb els infants, la vehemència amb què s'expressa el dolor, el gust per la vida domèstica, la complicitat i la intimitat entre les dones.
- La coqueteria que es fa palesa en la descripció de la pompa i el luxe.

Però el que més s'ha discutit és si sor Isabel, a més de fer una obra "femenina", va fer també una obra "feminista". És molt compromès considerar feminista una dona del segle XV, però pareix obvi que el seu llibre constitueix una resposta a la misogínia que impregna tota la literatura medieval. Jaume Roig, l'autor del llibre més misògin de la nostra literatura, mantenia una intensa relació amb el convent de la Trinitat (era el metge). Sor Isabel devia conèixer el llibre i la tradició que pretenia continuar i volgué fer del seu *Vita Christi* una resposta a *l'Espill*, destacant virtuts femenines i demostrant la falsedat de les acusacions:

- Si els misògins afirmen que la dona és voluble, sor Isabel fa volubles als homes i fermes les dones.
- Si els misògins relacionen la dona amb el dimoni i aporten llistes de dones malvades, aquesta autora la considera santa, i confegirà una tirallonga de dones honestes.
- L'autora assenyala contínuament la predilecció de Jesús pel sexe femení.
- Fins i tot el mateix Jesucrist condemna explícitament la misogínia i els misògins.

Si entenem per feminisme la defensa de la dona, no hi ha dubte que sor Isabel de Villena pot ser considerada com a tal, abans de l'existència del feminisme com a moviment organitzat.

Vita Christi de la Re
uerēt Abbadia trinitá

Vita Christi de la Reverent Abbadessa de la Trinitat